Brūnā lāča monitoringam vērtīgu paraugu un datu vākšana

Fona monitorings un gadījuma situācijas

Guna Bagrade
un LVMI "Silava" projekta "Lāču monitorings 2023.-2025.gadā" grupa

Pētījuma pasūtītājs – Dabas aizsardzības pārvalde (Nr. 7.7/417/2023)
https://www.silava.lv/petnieciba/aktivie-petijumi/lacu-monitorings-2023-2025

Fona monitorings

Kopš 2015. gada LVMI “Silava” pētnieki veic

lāču monitoringu

Dabas aizsardzības pārvaldes apstiprināta metodika (2013)

(https://www.daba.gov.lv/lv/fona-monitoringa-metodikas)

Lāču monitorings – 2015

….

Lāču monitorings – 2025

(https://www.daba.gov.lv/lv/biologiskas-daudzveidibas-parskati)

Dabas aizsardzības pārvalde | Par mums | Pakalpojumi | Aktualitātes | Dabas daudzveidība | Kontakti

- Bioloģiskā daudzveidība
- Bioloģiskās daudzveidības monitorings
- Bioloģiskās daudzveidības monitoringa pārskati
- Dabas teritoriju pārvaldība
- Sugu un biotopu apsaimniekošana
- Dabas dati
- CITES
- Dabas eksperti
- Kompensācijas
- Dabas izglītība
- Dabas tūrisms

Termiņš, atskaite	Iepirkums, līgums
01.04.2025. Lāču monitorings - 2024	DAP 2020/9-AK 7.7/417/2023
01.04.2024. Lāču monitorings - 2023	DAP 2020/9-AK 7.7/417/2023
31.03.2023. Lāču monitorings - 2022	DAP 2020/9-AK 7.7/158/2020
31.02.2022. Lāču monitorings - 2021	DAP 2020/9-AK 7.7/158/2020
31.02.2021. Lāču monitorings - 2020.	DAP 2020/9-AK 7.7/158/2020
01.10.2018. Lāču monitorings - 2018	DAP 2017/17 14.03.2017. 7.7/73/2017-P
15.12.2017. Lāču monitorings - 2017	DAP 2017/17 14.03.2017. 7.7/73/2017-P
20.06.2016. Lāču monitorings - 2016	DAP 2014/57 AK 29.09.2014. 7.7/153/2014-P
19.06.2015. Lāču monitorings - 2015	DAP 2014/57 AK 29.09.2014. 7.7/153/2014-P

Pārskats par pētījuma rezultātiem (2023)
Pārskats par pētījuma rezultātiem (2024)

Aktualitātes

1. 15.02.2024. Pirmā semināra "Lāču monitorings 2023.–2025. gadā" darba plāns un prezentācijas:
   Aktualitātes lielo plēsēju jautājumos un atbildēs Eiropas Lielo plēsēju iniciatīvas (LCIE) un Lāču speciālistu grupas skatījumā (IUCN BSG)
   Brūnā lāča monitoringam vērtīgu paraugu un datu vākšana:
   - Fona monitorings un gadījuma situācijas
   - Ābeļdārzi
   - Postījumu vietas – bišu dravas un lauki
   - Lācim raksturīgās pazīmes lauksaimniecības dzīvniekiem nodarīto postījumu vietā
   - Lai novērojums kļūtu par pierādījumu – datu ievākšanas un rezultātu kvalitāte
   - Ieskats ar molekulārās ģenētikas metodēm iegūto brūnā lāča populācijas datu novērtējumā 2023. gadā
2. 05.03.2025. Otrā semināra "Lāču monitorings 2023.–2025. gadā" darba plāns un prezentācijas:
   Brūnā lāča monitoringam vērtīgu paraugu un datu vākšana:
   - Fona monitorings un gadījuma situācijas
   - Ābeļdārzi
   - Postījumu vietas – bišu dravas un lauki
   - Ieskats ar molekulārās ģenētikas metodēm iegūto brūnā lāča populācijas datu novērtējumā 2024. gadā
   - Lācis slēpņu kamerās
   - Lai novērojums kļūtu par pierādījumu – datu ievākšanas un rezultātu kvalitāte 2024. gadā
   - Ieskats Mednis ziņojumos 2024. gadā
   - Jaunākie dati par brūno lāču skaitu un izplatību Eiropas mērogā, Eiropas Lielo plēsēju iniciatīvas (LCIE)

https://www.silava.lv/petnieciba/petijumi/lacu-monitorings-2023-2025

Fona monitorings

Septiņas Natura 2000 teritorijas un to tiešā apkārtne:

Dabas liegums „Lielais Pelēčāres purvs”
Dabas liegums „Ziemeļu purvi”
Dabas liegums „Stompaku purvi”
Dabas liegums „Lubāna mitrājs”
Dabas parks „Kuja”
Dabas parks „Vecumu meži”
Teiču dabas rezervāts

Piecas teritorijas ārpus Natura 2000 teritorijām

Žīguru, Omuļu un Viļķenes apkārtne, Sēlijas teritorija un Latvijas – baltkrievijas pierobeža

Laika periods – aprīļa beigas – maijs

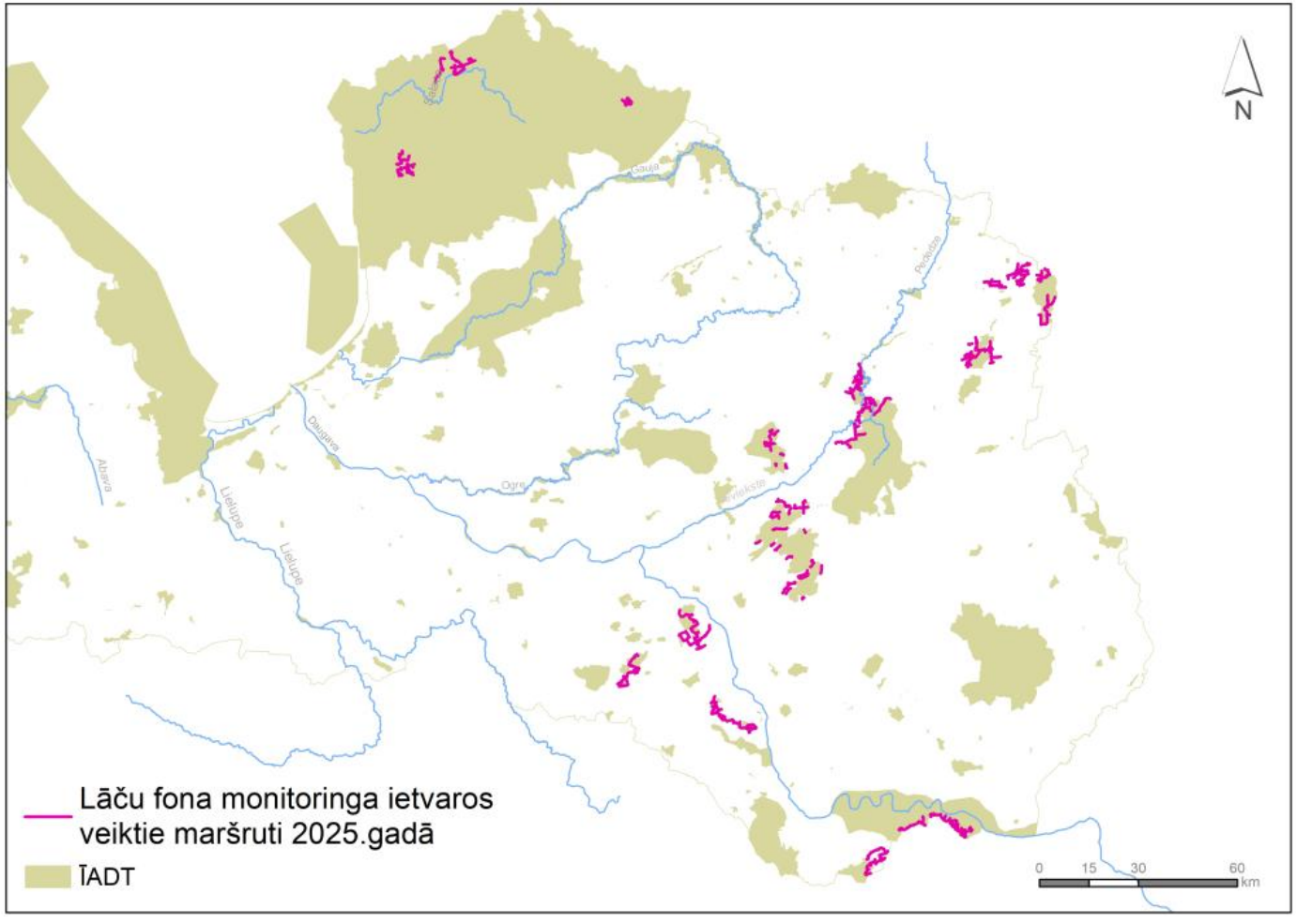

Karte: G. Done

Fona monitorings

«…Galvenie klātbūtnes pierādījumi ir pēdu nospiedumi. Pastāv saistība starp indivīda vecumu un izmēriem, un priekškāju pēdu nospieduma platumu. …»

Foto: J.Ozoliņš

Foto: A. Ornicāns

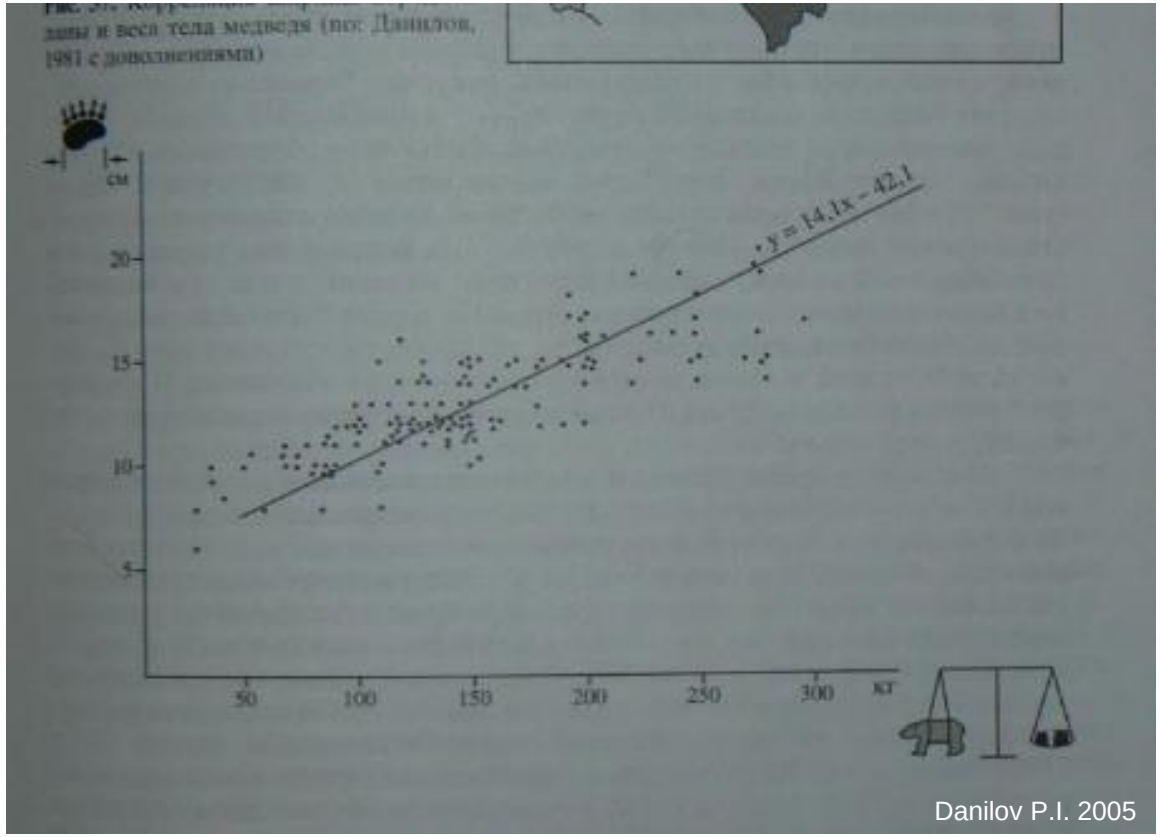

Danilov P.I. 2005

SAP, 8 lpp. minēts: «… kā drošāko pazīmi indivīdu atšķiršanā min **priekškājas pēdas nospieduma platumu**, kas korelē ar ķermeņa masu un pieaugušajiem dzīvniekiem pārsniedz 13,5 cm».
Mazuļi līdz gada vecumam – 6–9 cm, 1–2 gadus veci lācēni – 9,5–11,5 cm, vecāki par 2 gadiem – ≥12 cm. (SAP, 24 lpp.)

Fona monitorings

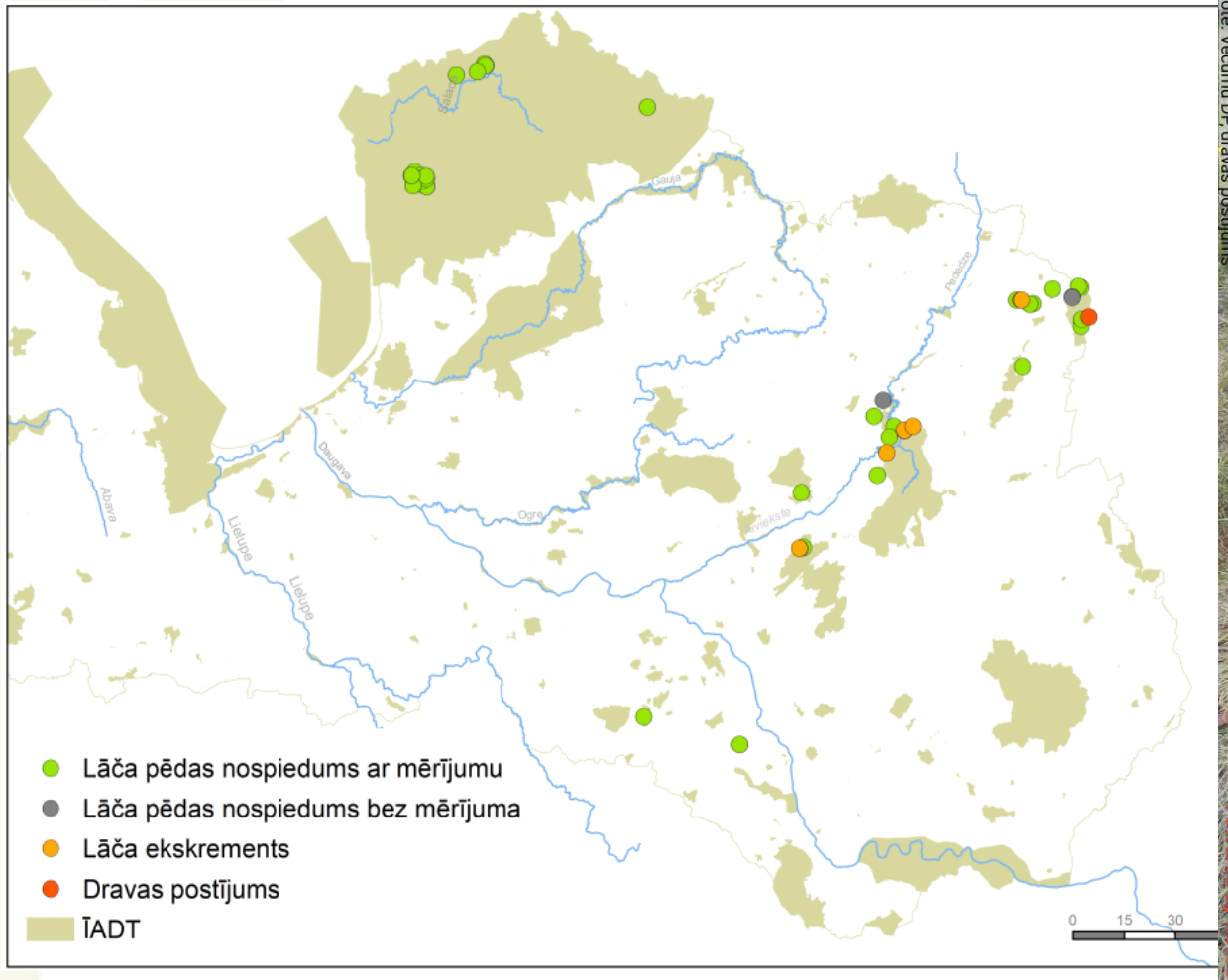

Karte: G.Done

Foto:J.Ozoliņš

Foto:G. Bagrade

Foto:A.Ornicāns

Fona monitorings

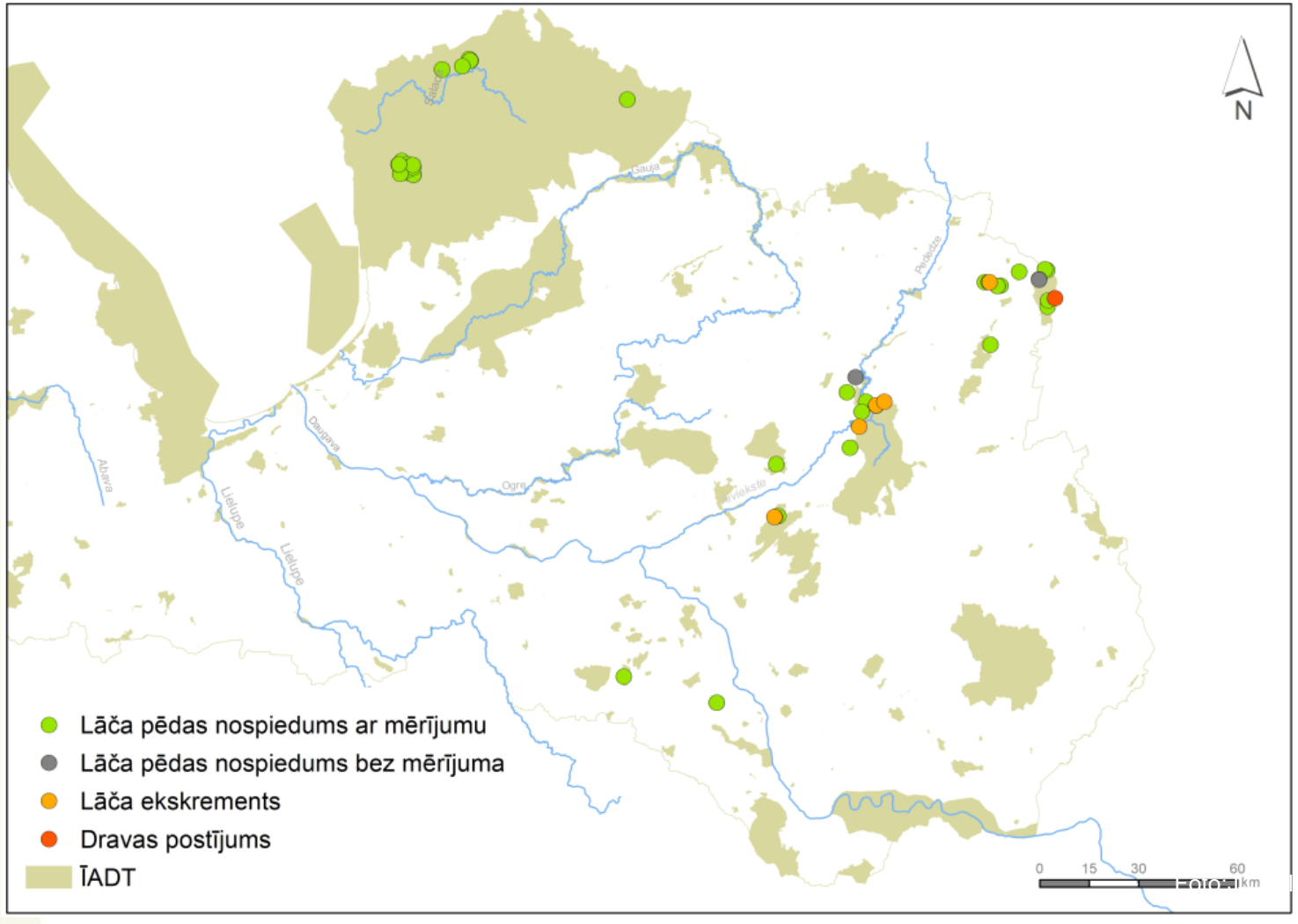

Karte: G.Done

Lāču klātbūtnes pazīmes (galvenokārt pēdu nospiedumi, bet arī ekskrementi un dravu postījumi) – konstatētas visās apsekotajās Natura 2000 teritorijās, izņemot dabas liegumu "Lielais Pelečāres purvs" un visās apsekotajās teritorijās ārpus Natura 2000 teritorijām, izņemot Latvijas DA pierobežu

Ievākti 7 ekskrementu, 1 e-DNS, 1 siekalu paraugs

Identificēti: **42T un 105N**

2023. un 2024. gads: visas Natura 2000 teritorijas un visās apsekotajās teritorijās ārpus Natura 2000 teritorijām, izņemot Sēlijas apsekojuma teritorijas.

2024. gadā identificēti 93T un 94T.

Gadījuma ziņas

* Virziena kolēģu ievāktie dati:
  - veicot fona monitoringu, ābeļdārzu, slēpņa kameru, lāču matu lamatu, bišu dravu postījumu apsekošanu;
  -tiešie mums sūtīti dati, kuri nav ietverti ziņojumos citās vietnēs.
* Dabas aizsardzības pārvaldes ziņojumi (pamatā bišu dravu postījumi).
* Valsts robežsardzes sniegtie ziņojumi.
* Ziņojumi aplikācijā «Mednis».
* Ziņojumi vietnē «Dabas dati».
* Ziņojumi sociālajos tīklos t.sk FB "Lāču izplatība Latvijā" .

Fona monitorings un gadījuma ziņas

Kur meklēt pēdas? - meža ceļi, grāvja nogāzes u.c. potenciālas vietas bez būtiska veģetācijas apauguma.

Foto: J. Ozoliņš

Foto: D. Pilāte

Foto: D. Pilāte

Foto: A.Ornicāns

Foto: A.Ornicāns

Foto: A.Stepanova

Fona monitorings un gadījuma ziņas

Kur meklēt pēdas? - meža ceļi, grāvja nogāzes u.c. potenciālas vietas bez būtiska veģetācijas apauguma.

Fona monitorings un gadījuma ziņas

Pēdas var būt
← vieglāk
un
grūtāk →
pamanāmas

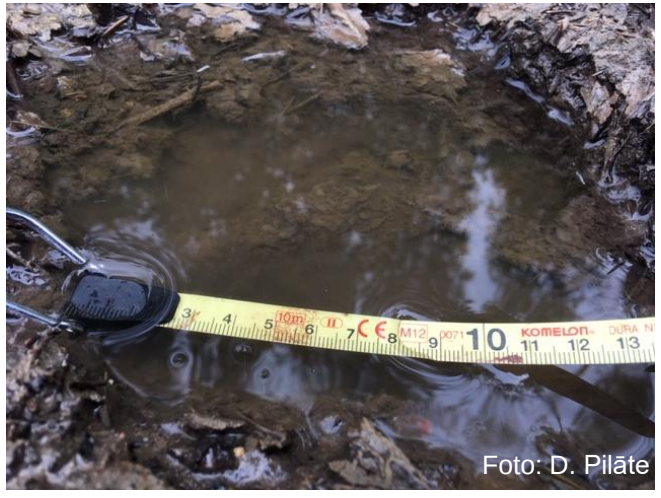

Fona monitorings un gadījuma ziņas

Sugas monitoringā iekļaujamie dati

Mērījumu veic **PRIEKŠKĀJAS** nospieduma platākajā daļā (paralēli pēdas nospiedumam)

Fona monitorings un gadījuma ziņas

Sugas monitoringā iekļaujamie dati – **priekšējās pēdas mērījums**

Gadījuma ziņas

Ziņojums : Dabasdati

Ziņojums : «Mednis»

Gadījuma ziņas

Gadījuma ziņas

Ko darīt, ja nav metra mērs/lineāls ……

noder jebkurš **mēroga priekšmets**,

kuram ir **zināms izmērs**

Gadījuma ziņas

Ko darīt, ja nav metra mērs/lineāls ……

Foto: G. Melderis

Foto: I. Barbals

No WhatsApp grupas

Foto: J. Mikijanskis

Foto: M. Saklaurs

Gadījuma ziņas

Foto: «Mednis»

Gadījuma ziņas

Ja es varētu lūgt - vai būtu iespējams izmērīt apava zoli…..

Labdien, atvainojos, ka kavējos ar atbildi, apavi bija lauku mājā, nevarēju izmērīt ātrāk.

Foto: A. Šķēle

Pēdu nospiedumi

Foto: V. Sirsniņa

Gadījuma ziņas

……Mums ļoti noder informācija par dzīvnieka atrašanās vietu (koordinātas) un priekšējas mērījums…..

Labdien!
Uz lauka pielīdzināju savam zābakam, bija vienāda platuma. Tagad nomērīju zābaku, ir 12cm.

Foto: A.Skujiņš

Gadījuma ziņas

Ko darīt, ja nav metra mērs/lineāls ……

Foto: G. Melderis

Foto: I. Barbals

No WhatsApp grupas

Foto: J. Mikijanskis

Foto: M. Saklaurs

Gadījuma ziņas

Ko darīt, ja nav metra mērs/lineāls ……

Foto: G. Melderis

Foto: I. Barbals

Gadījuma ziņas

Ko darīt, ja nav metra mērs/lineāls ……

Foto:G.Melderis

Gadījuma ziņas

Foto: R. Zeps

Foto: D.Vasiļevskis

Pēdas malās iesprausti kociņi, lai vieglāk aprises saprast. Patronas garums 8,1 cm.

Fona monitorings un gadījuma ziņas

Sugas monitoringā iekļaujamie dati – **koordinātes**

Fona monitorings un gadījuma ziņas

Sugas monitoringā iekļaujamie dati – **koordinātes**

Fona monitorings un gadījuma ziņas no dzīvnieku piebarošanas vietām

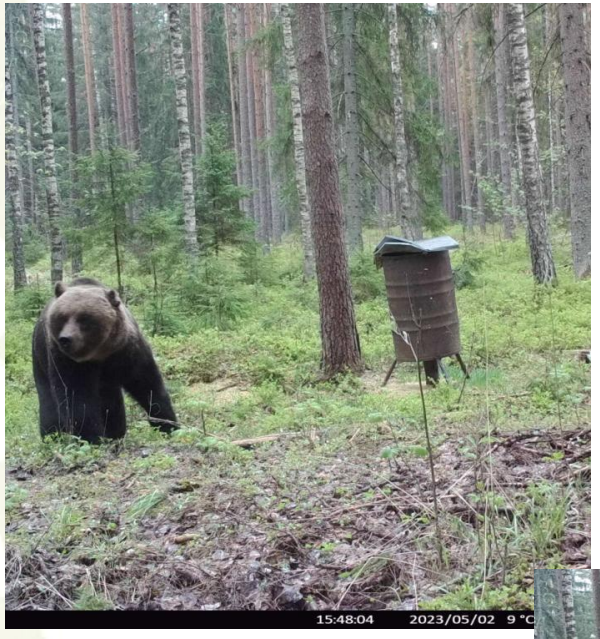

Gadījuma ziņas no dzīvnieku piebarošanas vietām

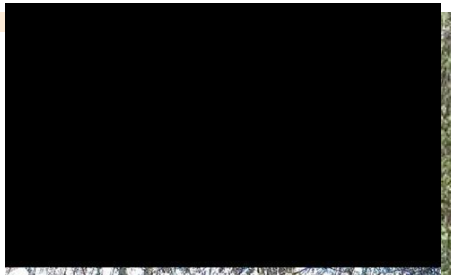

Gadījuma ziņas no dzīvnieku piebarošanas vietām

Gadījuma ziņas

Paldies Valsts robežsardzei un speciālistiem no Viļakas, Ludzas un Daugavpils pārvaldēm

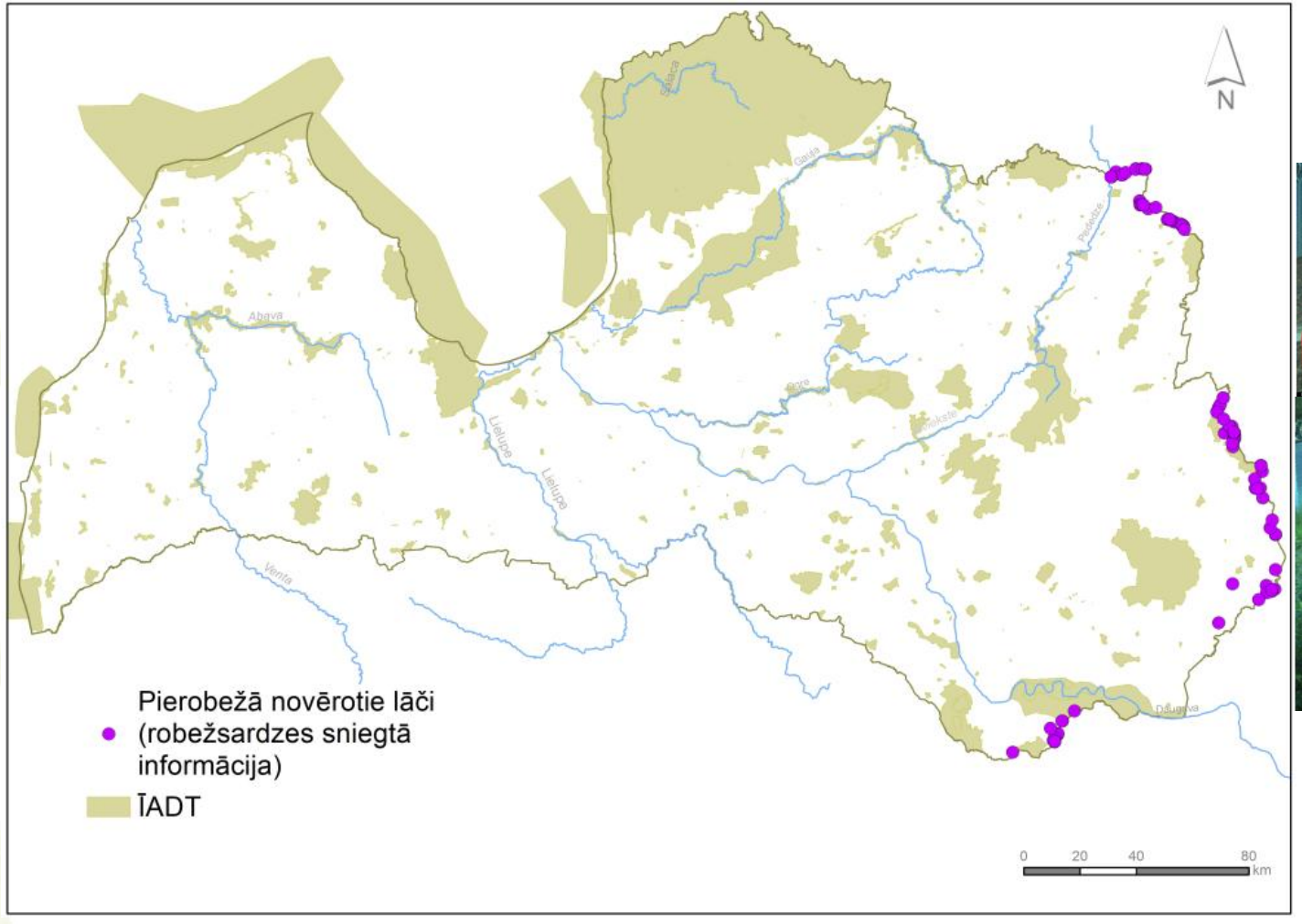

Karte: G. Done

Foto Valsts robežsardze

Fona monitorings un gadījuma ziņas

Kopsavilkums:

- Mēra tikai priekšķepas nospiedumu (paralēli pēdas nospiedumam tā platākajā vietā)
- Veic pēdas nospieduma fotofiksāciju
- Pievieno koordinātes

Aicinājums ziņojumus sūtīt: aplikācijā «Mednis» vai vietnē «Dabasdati.lv»

lacumonitorings@gmail.com

Gadījuma ziņas

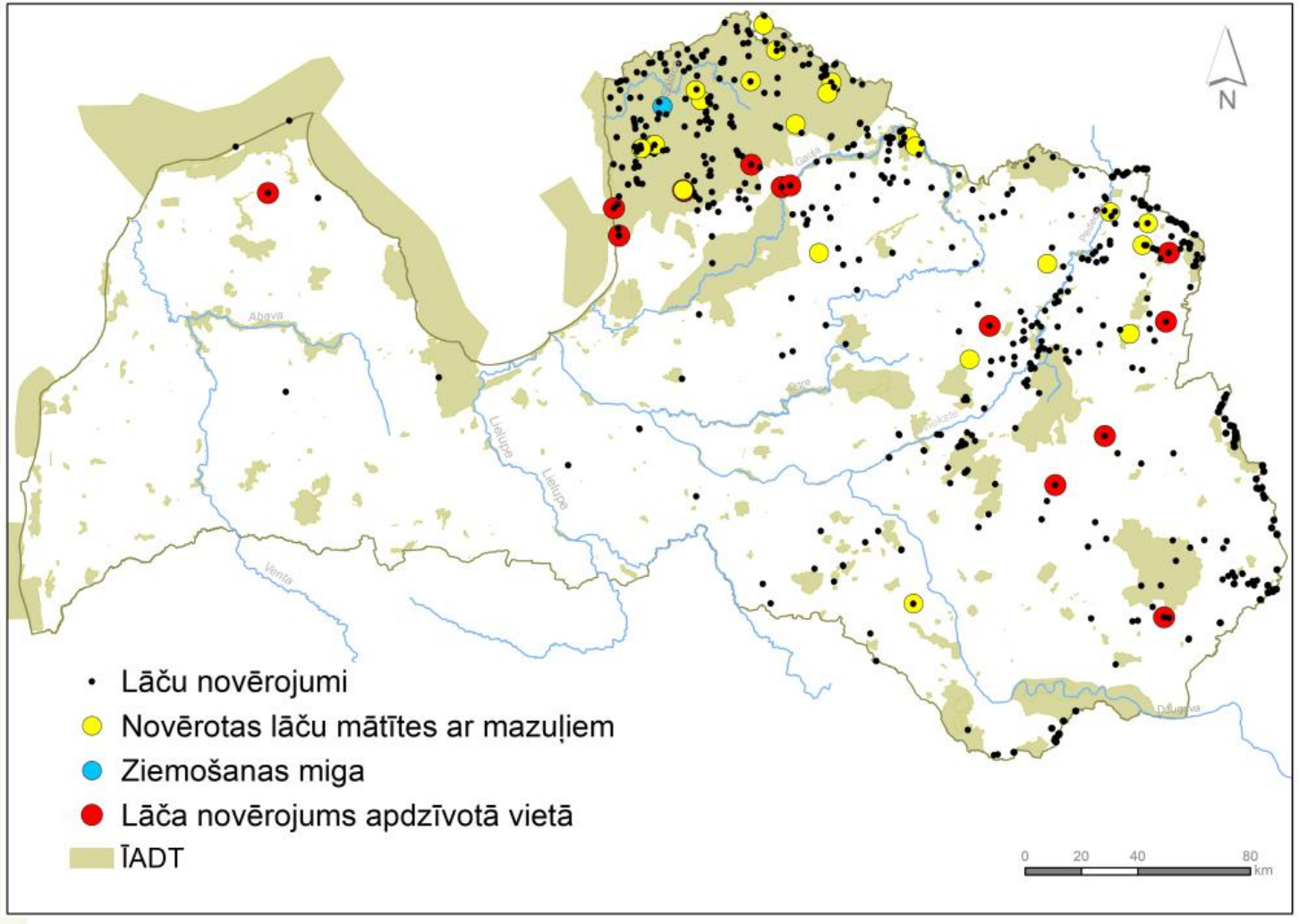

Karte: G. Done

Liels paldies visiem datu sniedzējiem, kuri ziņoja par lāču pēdu nospiedumiem un citāk lāču klātbūtnes pazīmēm!

Paldies par līdzšinējo atbalstu lāču situācijas Latvijā izzināšanā!